

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
ítélete**

Az ügy száma: Pfv.III.21.447/2019/6. szám

A tanács tagjai: Salamonné dr. Piltz Judit a tanács elnöke

. Zumbók Péter előadó bíró

. Farkas Antónia bíró

A felperesek: I. rendű

II. rendű

A felperesek képviselője:

. Toldi Ibolya Anikó ügyvéd

Az alperes: alperes

Az alperes képviselője:

V. Ügyvédi Iroda

(ügyintéző: dr. Orosz V. Sándor ügyvéd)

A per tárgya: kártérítés megfizetése

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél:

alperes

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma:

övárosi Törvényszék 61.Pf.639.099/2018/9.

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:

Pesti Központi Kerületi Bíróság 4.P.86.264/2016/112.

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős ítéletet részben - az első- és másodfokú perköltség, a le nem rótt kereseti és fellebbezési illeték, valamint az állam által előlegezett költség viselésére is kiterjedően - hatályon kívül helyezi, az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatja, és az alperes által a felpereseknek egymás közt egyenlő arányban fizetendő marasztalás tőkeösszegét 5.160.000 (ötmillió-százhatvanezer) forintra leszállítja azzal, hogy abból az alperes 4.500.000 (négymillió-ötszázezer) forint után 2015. december 15-től köteles az elsőfokú bíróság ítéletében meghatározott mértékű késedelmi kamat megfizetésére, egyebekben a per főtárgya tekintetében a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.

Megállapítja, hogy a felek az elsőfokú eljárásban felmerült költségeiket maguk viselik, míg a le nem rótt 561.400 (ötszázhatvanegyezer-négyszáz) forint kereseti illetéket az állam viseli.

Kötelezi az alperest, hogy - az elsőfokú bíróság gazdasági hivatalának külön felhívására - fizessen meg az államnak 322.720 (háromszázhuszonkétezer-hétszázhusz) forint állam által előlegezett költséget. A további 264.045 (kétszázhatvannégyezer-negyvenöt) forint állam által előlegezett költséget az állam viseli.

Kötelezi az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felpereseknek személyenként 61.500 (hatvanegyezer-ötszáz) forint együttes másodfokú perköltséget és felülvizsgálati eljárási költséget.

Megállapítja, hogy a le nem rótt 1.193.400 (egymillió-százkilencvenháromezer-négyszáz) forint

együttes fellebbezési és felülvizsgálati eljárási illetéket az állam viseli.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] H.J-t, a felperesek hozzátartozóját a b-i Kórház-Rendelőintézet belgyógyász szakorvosa gyomortükrözéssel diagnosztikus eljárást követően, a nyombélben a Vater papillánál talált elváltozás miatt, annak eltávolítása érdekében az alpereshez utalta, ahol 2010. december 8. és 2010. december 23. között műtéti beavatkozással gyomoreltávolítást végeztek rajta, mert a feltárást követően gyorsfagyasztásos eljárással végzett kórszövettani vizsgálat eredménye rosszindulatú daganatsejtek jelenlétét igazolta. A gyomor eltávolítása után, annak vizsgálata alapján azonban csupán fekélyt állapítottak meg.
- [2] A keresetindítás után, 2015. május 22-én elhunyt H.J. perbeli jogutódai a felperesek.

A kereseti kérelem és az alperes védekezése

- [3] A felperesek keresetükben a jogelődjüknek - az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény (a továbbiakban: Eütv.) 13. §-a szerinti - tájékoztatáshoz való jogának megsértése miatt 2.000.000 forint, az egészséghez fűződő személyiségi jogának megsértése miatt 5.000.000 forint nem vagyoni kártérítés és ezen összegek 2015. december 15-től járó késedelmi kamatai megfizetésére kérték kötelezni az alperest. Az előbbi nem vagyoni kártérítési igényüket arra alapították, hogy az alperes egyrészt nem nyújtott tájékoztatást a műtéti beavatkozásról és annak következményeiről, másrészt azt a hozzátartozójuk beleegyezése nélkül végezte. vagyoni kártérítésként kórházi látogatás címén 7.400 forint, élelemfeljavítás címén 1.560.000 forint, víz, villany többletköltsége címén 510.000 forint, míg ruházatszere címén 250.000 forint, valamint ezen összegek késedelmi kamatai tekintetében kérték az alperes marasztalását.
- [4] Az alperes érdemi ellenkérelme a kereset elutasítására irányult.

Az első- és másodfokú ítélet

- [5] Az elsőfokú bíróság ítéletével kötelezte az alperest, hogy fizessen meg a felpereseknek személyenként egyenlő arányban 7.217.400 forintot, és abból különböző részösszegek után eltérő időpontoktól járó késedelmi kamatot, ezt meghaladóan a keresetet elutasította.
- [6] A perben kirendelt szakértői intézet kiegészített szakvéleménye alapján megállapította, hogy az alperes kezelőorvosainak - a felperesek hozzátartozójának korábbi betegségeire, műtéti beavatkozásaira tekintettel - szélesebb körű megelőző vizsgálatokat, ellenőrző diagnosztikai vizsgálatokat kellett volna végezniük az elváltozás kiterjedésére, elhelyezkedésére és összetételére vonatkozóan, és a legsúlyosabb eredményt is számba véve kellett volna a felvilágosítást megadniuk a feltárást követően adódó lehetőségekről, az egyes műtéti eljárásokról és azok várható következményeiről. A szakértői bizonyítás eredményét értékelve azt is rögzítette, hogy a sebésznek nem egy, hanem az elváltozás több területéből vett több mintát kellett volna vizsgálatra küldenie, a patológusnak pedig az alapfestésen kívül legalább még egy speciális festést kellett volna alkalmaznia, és azok összehasonlításából megkísérelnie a biztos diagnózishoz jutást, még akkor is, ha ez idővesztéssel járt. Ezzel kapcsolatban lényegesnek tartotta azt a szakértői megállapítást,

hogy csak teljes bizonyosság esetében szabad fagyasztásos mintából rosszindulatú elváltozást véleményezni, és egyetlen fagyasztásos metszet alapján a műtét elvégzése szakmailag nem volt indokolható.

- [7] A tájékoztatási kötelezettség megsértését arra hivatkozással állapította meg, hogy az alperes nem biztosított lehetőséget a felperesek hozzátartozója számára annak eldöntésére, hogy vállalja-e a gyomor teljes eltávolításával járó műtėti beavatkozást. Kifejtette továbbá, hogy a beavatkozás az Eütv. 18. § (2) bekezdésében meghatározott feltételek hiányában nem lett volna kiterjeszthető. Ezt azzal indokolta, hogy bár egy újabb műtét valóban nagy megterhelést és kockázatot jelentett volna, de közvetlen életveszély nem állt fenn.
- [8] Mivel a kiegészített szakvéleményt aggálymentesnek tartotta, ezért az alperes új szakértő kirendelése iránti bizonyítási indítványát elutasította.
- [9] Mindezekre tekintettel azt állapította meg, hogy az alperest az Eütv. 7. § (1) bekezdése és 77. §-a, valamint a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 339. § (1) bekezdése alapján, a diagnózis elvárható módon történő felállításának és az annak megfelelő beavatkozás elvégzésének elmulasztása miatt, a beavatkozással okozati összefüggésben a felperesek hozzátartozójának egészségében bekövetkezett károk tekintetében kártérítési felelősség terheli.
- [10] A felperesek hozzátartozója testi épséghez és egészséghez fűződő személyiségi jogainak megsértésére figyelemmel az alperest 4.500.000 forint nem vagyoni kártérítés megfizetésére kötelezte. Értékelte a felperesek hozzátartozójának a műtétet követően kialakult maradványállapotát, a megváltozott életkörülményeit. Jelentőséget tulajdonított annak is, hogy a felperesek hozzátartozója ugyan már a műtét előtt is pszichiátriai kezelést vett igénybe, azonban az igazságügyi elmeorvos szakértő szakvéleménye szerint a műtét további pszichés állapotrosszabbodást okozott. Ezt meghaladóan a tájékoztatási kötelezettség megsértése miatt 1.000.000 forint nem vagyoni kártérítést ítélt meg a felperesek javára.
- [11] A vagyoni kártérítési igények közül a kórházi látogatási költség és az élelemfeljavítási költség megtérítése iránti követeléseket teljes egészében megalapozottnak találta. Az utóbbi követelés tekintetében utalt arra, hogy annak indokoltságát a szakvélemény is alátámasztotta. A víz, villany többletköltség indokoltságának hiányában a keresetet e részében elutasította. A ruházatscere címén érvényesített kártérítési követelést pedig 150.000 forint erejéig tartotta megalapozottnak.
- [12] Az alperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatta, és az alperes által a felpereseknek fizetendő marasztalási összeget 6.160.000 forintra leszállította, egyebekben a per főtárgya tekintetében az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.
- [13] A per adatai alapján megállapította, hogy a felperesek hozzátartozóját nyombél polip diagnózisával vették fel az alpereshez, aki ennek megoldása érdekében vállalta a műtétet, ugyanakkor az alperes nemcsak a tervezett beavatkozást végezte el, hanem a gyomrát is eltávolította. A kétséget kizáróan elszenvedett egészségkárosodásra tekintettel az alperes részéről annak bizonyítását tartotta szükségesnek, hogy a gyógyító tevékenységének ellátása során úgy járt el, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható.
- [14] Egyetértett az alperessel abban, hogy az elsőfokú bíróság a tájékoztatási kötelezettség és az önrendelkezési jog megsértését „összemosztta”. Ezzel szemben rögzítette, hogy az alperes az Eütv. 13. §-ában előírt kötelezettségének eleget tett, mert a felperesek hozzátartozójának a diagnosztizált állapotának megfelelő részletes, kellőképpen egyéniesített tájékoztatást adott, amit az aláírt beleegyező nyilatkozat is alátámasztott. Az elsőfokú bírósággal egyezően azonban az önrendelkezési jog megsértését megállapította, mert az Eütv. 18. § (2) bekezdése szerint a gyomor teljes elvesztésével járó műtét beleegyezés hiányában csak akkor lett volna elvégezhető, ha annak elmaradása a felperesek hozzátartozója számára aránytalanul súlyos terhet jelentett volna. E körben bizonyítatlannak találta az alperesnek azt a tényállítást, hogy az esetleges ismételt műtét, az azzal

együtt járó altatás az adott esetben aránytalanul súlyos terhet jelentett volna. Arra is utalt, hogy az aránytalan súlyos tehertétel mibenlétére vonatkozóan az alperes előadást sem tett.

- [15] Mivel pedig a közvetlen életveszély fennállására az alperes sem hivatkozott, míg az Eütv. 18. § (1) bekezdés b) pontja által megkövetelt feltétel fennállását az alperes nem bizonyította, ezért a másodfokú bíróság - az elsőfokú bírósággal egyezően - arra a következtetésre jutott, hogy az alperes a műtéti beleegyezésben foglalt felhatalmazáson túlterjeszkedett, és emiatt sérült a felperesek hozzátartozójának önrendelkezéshez való joga.
- [16] A kirendelt szakértői intézet szakvéleményét szintén aggálymentesnek minősítette. Az annak alapján egyértelműen megállapítható orvosszakmai hibát abban jelölte meg, hogy a sebész a műtéti beavatkozás során egyetlen mintát küldött fagyasztásos vizsgálatra, a patológus pedig nem észlelte a diagnózishoz megfelelő mennyiségű minta hiányát, és a kórismézéshez szükséges PAS festés elvégzését is elmulasztotta.
- [17] Hangsúlyozta, hogy a különböző szakterületű szakértők az alperes észrevételeire tekintettel a szakvéleményt többször kiegészítették, és ennek során valamennyi kérdésre válaszoltak, az alperes által megfogalmazott szakmai aggályokkal kapcsolatos álláspontjukat kifejtették. Utalt arra is, hogy szakértelem hiányában a szakértői megállapításokat nem bírálhatta felül, és az új szakértő kirendelésének a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 182. § (3) bekezdésében meghatározott feltételei nem álltak fenn.
- [18] Helytállónak tartotta az alperesnek azt a hivatkozását, hogy önmagában a diagnosztikai hiba nem jogellenes eljárás, és az kártérítési felelősséget nem alapoz meg. Kiemelte ugyanakkor, hogy az alperes nem tett meg mindent a diagnosztikai hiba elkerülése, vagyis a gyomorban talált fekélyes elváltozás okának pontos diagnosztizálása érdekében.
- [19] Nem értett egyet azonban az elsőfokú ítélet indokolásának azzal a megállapításával, hogy az alperes a műtét előtti szükséges vizsgálatokat nem végezte el. Ezt azzal indokolta, hogy a szakvélemény a nyombél polip kivizsgálása tekintetében hiányosságot nem tárt fel, a kivizsgálásokat a műtetre utalás előtt elvégezték, és további kötelezettség az alperesre e körben nem hárult.
- [20] Mindezekre figyelemmel megállapította, hogy az alperes károkozó magatartása miatt sérült a felperesek hozzátartozójának testi épséghez, egészséghez és önrendelkezéshez való alkotmányos joga (Ptk. 76. §), és ezért a nem vagyoni kártérítési igény a Ptk. 84. § (1) bekezdés e) pontja alapján megalapozott volt. A nem vagyoni kártérítés összegének az elsőfokú bíróságtól eltérő meghatározására kirívóan okszerűtlen mérlegelés hiányában nem látott lehetőséget. Kitért azonban arra is, hogy a nem vagyoni kártérítés vonatkozásában az elsőfokú bíróság részéről az egyes jogsértések szétválasztása indokolatlan volt, és a kártérítési felelősség megállapítására egyrészt az egészséghez, másrészt az önrendelkezéshez való jog megsértése adott alapot.
- [21] Az alperes fellebbezésének részben helyt adva az elsőfokú bíróság ítéletének részbeni megváltoztatásával a vagyoni kártérítési igények közül a kórházi látogatási költség megfizetése iránti keresetet elutasította, míg az élelemfeljavítási költség összegét 510.000 forintra leszállította. Az utóbbi döntésének indokaként azt jelölte meg, hogy a felperesek csupán havi 10.000 forint többletköltség felmerülését bizonyították.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

- [22] A jogerős ítélet ellen az alperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet, amelyben elsődlegesen annak hatályon kívül helyezését és a kereset teljes elutasítását, másodlagosan a jogerős ítélet hatályon kívül helyezése mellett az elsőfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását, harmadlagosan a jogerős ítélet részbeni hatályon kívül helyezését és a marasztalási összeg 1.000.000 forintra való leszállítását kérte.
- [23] Megsértett jogszabályhelyként a Pp. 3. § (2) bekezdését, 8. §-át, 164. § (1) bekezdését, 177. § (1) bekezdését, 182. § (3) bekezdését, 206. § (1) és (3) bekezdését, 221. § (1) bekezdését, a Ptk. 84. §

(1) bekezdés e) pontját, 339. § (1) bekezdését és 355. § (4) bekezdését, az Eütv. 18. § (1)-(2) bekezdéseit és 77. § (3) bekezdését jelölte meg.

- [24] Hibásnak tartotta a másodfokú bíróságnak azt a megállapítását, hogy a Ptk. 339. § (1) bekezdését az Eütv. 77. §-a tölti ki tartalommal, az általában elvárható gondosság és az ellátóktól elvárható gondosság ugyanis nem azonos dogmatikai fogalmak, az előző a felróhatóság, az utóbbi a jogellenesség körébe esik. Ehhez képest tévesnek tartotta a jogerős ítélet indokolásában foglalt okfejtésnek azt a kiindulópontját, hogy ha a kár nem vitatott, akkor neki kell kimentenie magát, és ennek hiányában kártérítési felelősség terheli. Kiemelte, hogy a felelőssége nem objektív, a diagnosztika során szakmai szabályt nem sértett, és a diagnosztikai hiba nem jogellenes eljárás, mint ahogy az arra alapított kezelés sem minősül annak.
- [25] Állította, hogy az invazív beavatkozás kiterjesztéséhez az Eütv. 18. § (1) bekezdése által megkövetelt beleegyezés rendelkezésre állt. Ebben a körben vitatta, hogy az aránytalanul súlyos terhet, amelyet a műtét ki nem terjesztése jelenthetett volna, a perben neki kellett bizonyítania. Mindazonáltal azzal sem értett egyet, hogy a fentiekkel kapcsolatban előadást nem tett, és arra vonatkozó szakértői megállapítás nem volt. Ehhez képest hivatkozott arra, hogy a műtét kiterjesztésének az Eütv. 18. § (1) bekezdés b) pontjában meghatározott feltétele fennállt, ezért a felperesek hozzátartozójának önrendelkezési jogát nem sértette.
- [26] Megismételte a szakvéleményre vonatkozó érdemi észrevételeit, és továbbra is hiányolta annak a megállapításnak a szakértő általi alátámasztását, hogy a diagnózis felállításához miért nem volt elegendő egyetlen fagyasztásos minta, és miért volt szükség további vizsgálatokra. Hangsúlyozta, hogy - az elsőfokú bíróság ítéletének indokolásában megjelölt tanúvallomás szerint is - ismételt mintavételre akkor van szükség, ha a gyorsfagyasztásos lelet eredménye bármely okból kétséges, az adott esetben azonban ilyen kétség nem merült fel. Mivel pedig egy pozitívnak véleményezett minta már rendelkezésre állt, ezért álláspontja szerint több minta elemzése sem vezethetett volna más eredményre. Arra is utalt, hogy a szakértők által hiányolt PAS festés nem a rosszindulatú daganatos elváltozás felismeréséhez, hanem az azon belüli részletek megismeréséhez használatos, ezért az adott esetben annak elvégzésére sem volt szükség. Emellett továbbra is a szakvélemény hibájaként jelölte meg, hogy az nélküli a megsértett szakmai szabály feltüntetését.
- [27] Sérelmezte, hogy bár a jogerős ítélet indokolása szerint nem sértette a felperesek hozzátartozójának tájékoztatáshoz való jogát, a másodfokú bíróság a keresethez kötöttség elvét megsértve mégis 5.500.000 forint nem vagyoni kártérítés megfizetésére kötelezte. Emellett úgy vélte, hogy az 1.000.000 forintot meghaladó nem vagyoni kártérítés a feltárt nem vagyoni hátrányok ismeretében eltúlzott, és kirívóan okszerűtlen mérlegelésen alapul. Ezzel összefüggésben azt tartotta lényegesnek, hogy alternatívaként nem az egészséges lét, hanem a súlyos diszpláziás elváltozás műtéti kezelése értékelhető, mégpedig azért, mert a beutaló diagnózis szerinti nyombél polip mindenképpen műtéti ellátást igényelt.
- [28] A vagyoni kártérítési igények megalapozottságát továbbra is vitatta, és hivatkozott arra, hogy a megjelölt többletköltségek indokoltságát, azok felmerülését a felperesek nem bizonyították.
- [29] A felperesek felülvizsgálati ellenkérelmükben a jogerős ítélet hatályában fenntartását kérték.

A Kúria döntése és jogi indokai

- [30] A felülvizsgálati kérelem kisebb részben megalapozott.
- [31] A Kúria a Pp. 275. § (2) bekezdése szerint a felülvizsgálati kérelem keretei között eljárva, a felülvizsgálati eljárás eredményeként azt állapította meg, hogy a jogerős ítélet az alperes által megjelölt okokból az alábbi körben jogszabálysértő.

- [32] A másodfokú bíróság két okból állapította meg az alperes kártérítési felelősségét: egyrészt a műtéti beavatkozás beleegyezés hiányában történt kiterjesztéséhez szükséges jogszabályi feltételek hiánya, s ezáltal az önrendelkezési jog megsértése, másrészt a felróható diagnosztikai tévedés miatt. Ezek közül logikailag elsődlegesen az előbbi ok fennállásának vizsgálata volt indokolt, hiszen a beavatkozás kiterjeszthetőségének hiányában az alperes abban az esetben sem mentesülhetett volna a felelősség alól, ha a diagnosztikai tévedés az elvárható gondosság tanúsítása mellett sem lett volna elkerülhető.
- [33] A másodfokú bíróság helyesen mutatott rá a tájékoztatáshoz való jog és az önrendelkezéshez való jog közötti különbségtétel szükségességére, és az elsőfokú bíróságtól eltérően azt állapította meg, hogy az alperes a felperesek hozzátartozójának diagnosztizált állapotának megfelelő, részletes és kellőképpen egyéniesített tájékoztatást adott. Az alperes a jogerős ítélet indokolásának ezt az utóbbi megállapítását felülvizsgálati kérelemmel - értelemszerűen - nem támadta, azzal összefüggésben a nem vagyoni kártérítés összegének jogszabálysértő, a kereseti kérelmen túlterjeszkedő meghatározását állította.
- [34] Az önrendelkezéshez való jog megsértését ugyanakkor mindkét fokú bíróság megállapította. Az általuk alkalmazott és a felülvizsgálati kérelemben is feltüntetett jogszabályhelyek az invazív beavatkozás beleegyezés hiányában történő, előre nem látható kiterjesztésének feltételeit határozzák meg. Az Eütv. 18. § (1) bekezdés b) pontja szerint az erre irányuló beleegyezés hiányában a beavatkozás kiterjesztése csak akkor végezhető el, ha ennek elmaradása a beteg számára aránytalanul súlyos terhet jelentene. Az Eütv. 18. § (2) bekezdése értelmében, amennyiben a beavatkozás (1) bekezdés szerinti kiterjesztése a beteg valamely szervének vagy testrészének elvesztéséhez vagy funkciójának teljes kieséséhez vezetne, a beavatkozás kiterjesztése - az abba történő beleegyezés hiányában - csak közvetlen életveszély fennállása esetén vagy az (1) bekezdés b) pontja szerinti esetben végezhető el.
- [35] A felperesek hozzátartozója az előzetesen diagnosztizált nyombél polip eltávolításával járó műtét elvégzésébe, szükség esetén annak kiterjesztésébe beleegyezett. Ez a beleegyezés azonban a gyomor teljes eltávolítására nem terjedt ki, ahhoz az Eütv. 18. § (2) bekezdésében meghatározott feltételek valamelyikére lett volna szükség. Közülük a közvetlen életveszély fennállását a szakvélemény cáfolta, és azt az alperes sem állította, kizárólag arra hivatkozott, hogy a beavatkozás kiterjesztésének elmaradása a felperesek hozzátartozója számára aránytalanul súlyos terhet jelentett volna. Ezzel kapcsolatban a másodfokú bíróság iratellenesen rögzítette, hogy az alperes az aránytalanul súlyos tehertétel mibenlétére vonatkozó előadást nem tett, többször utalt ugyanis egy esetleges kettős műtéti terhelés következményeire. A tekintetben viszont helytálló volt a másodfokú bíróság jogi álláspontja, hogy ezt a tényt az alperesnek kellett volna bizonyítania. A bizonyítási feladatoknak ez a felülvizsgálati kérelemben vitatott megosztása a Pp. 164. § (1) bekezdésének figyelembevételével történt. Habár az alperes az erről szóló bírói tájékoztatás elmaradását sérelmezte, az adekvát eljárásjogi jogszabályhely [Pp. 3. § (3) bekezdés] megjelölésének hiányában ez a hivatkozás érdemben nem volt vizsgálható.
- [36] Mindezekhez képest a felülvizsgálati kérelem alapján abban a kérdésben kellett állást foglalni, hogy a peradatok alkalmasak voltak-e az alperes szóban forgó tényállításának, s így az általa hivatkozott jogszabályi feltétel fennállásának alátámasztására. A szakvélemény e körben lényeges megállapítása szerint alternatív megoldásként felmerülhetett volna, hogy csak a fekély kimetszése történik meg, és az eltávolított gyomorfal részletes szövettani vizsgálatának függvényében végzik el második műtétként a gyomor eltávolítását. A szakértő azonban azt is megállapította, hogy ebben az esetben kétszeres műtéti terhelés, kétszeres várható szövődmény arány jelentkezett volna. Emellett értékelni

kellett a felperesek hozzátartozójának a szakvéleményben részletesen feltárt, a kórelőzményéből ismert betegségeit és korábbi műtétjeit. A beavatkozás kiterjesztésének elmaradása jelentette aránytalanul súlyos teher megállapítása szempontjából ezeknek a tényeknek, és nem annak volt jelentősége, hogy a kiterjesztésre okot adó diagnózis utóbb tévesnek bizonyult. A diagnosztikai tévedést mint önálló felelősséget keletkeztető körülményt az önrendelkezéshez való jog érvényesülésének kérdésétől függetlenül kellett vizsgálni.

- [37] Mindebből az következik, hogy az Eütv. 18. § (1) bekezdés b) pontjában és (2) bekezdésében írt feltétel fennállására figyelemmel az alperes által elvégzett műtét a felperesek hozzátartozójának önrendelkezéshez való jogát nem sértette. A jogerős ítélet ezzel ellentétes megállapítása jogszabálysértő volt.
- [38] A diagnosztikai tévedés akkor nem szolgál kártérítési felelősség alapjául, ha az egészségügyi szolgáltató a helyes diagnózis felállítása érdekében megtett minden, a szakma szabályai szerint indokolt intézkedést, illetve tevékenysége megfelelt az elvárható gondosságnak is (BH 2020.109., Kúria Pfv.III.21.281/2013/3.). E körülményeket tehát a felróhatóságnál kell értékelni, és a felróhatóság hiányának bizonyítása az alperesre hárult. Ezzel kapcsolatban alapvetően téves volt az alperesnek az a felülvizsgálati álláspontja, hogy míg az általában elvárható gondosság a felróhatóság, addig az ellátóktól elvárható gondosság a jogellenesség körébe tartozik. Az Eütv. 77. § (3) bekezdése értelmében minden beteget - az ellátás igénybevételének jogcímére tekintet nélkül - az ellátásában résztvevőktől elvárható gondossággal, a szakmai és etikai szabályok, illetve irányelvek betartásával kell ellátni. A Ptk. 339. § (1) bekezdése szerinti általában elvárható magatartás mércéjét e szabályok határozzák meg (BH 2006.400., Kúria Pfv.III.21.614/2013/7.). Ennélfogva az orvosi tevékenységgel okozott kár esetén a kimentés nehezített, ami azonban nem az objektív felelősséghez közelítést jelenti, hanem abból következik, hogy fokozott elvárás érvényesül a beteg ellátása körében, az abban résztvevőkkel szemben (BH 2011.282.).
- [39] Az adott esetben a diagnosztikai tévedés abban állt, hogy bár a műtéti feltárást követő gyorsfagyasztásos eljárással végzett kórszövettani vizsgálat eredménye rosszindulatú daganatsejtek jelenlétét igazolta, és erre tekintettel történt a beavatkozás kiterjesztése, a gyomor teljes eltávolítása, az eltávolított gyomor szövettani vizsgálatának eredménye a korábbi diagnózist nem támasztotta alá, annak alapján fekély volt megállapítható. Ezek az egészségügyi dokumentációban feltüntetett tények azonban az alperes kártérítési felelősségét - a fentebb írtak szerint - csak a kimentés sikertelensége esetén alapozhatták meg. Jóllehet az elvárható gondosság megítélése a bíróság mérlegelési körébe tartozó jogkérdés, de ennek mérlegelése minden esetben az adott ügyben rendelkezésre álló bizonyítékok alapján történhet, az alapul szolgáló szakkérdések megválaszolása pedig szakértői kompetenciába tartozik (Kúria Pfv.III.21.314/2018/12., Pfv.III.20.864/2010/7.). Az elsőfokú bíróság ezért helyesen állapította meg a szakértő alkalmazásának a Pp. 177. § (1) bekezdésében meghatározott feltételeinek fennállását, és annak alapján a felek indítványára szakértőt (szakértői intézményt) rendelt ki.
- [40] A Pp. 182. § (3) bekezdésének sérelmére alapított felülvizsgálati támadás megalapozottságának vizsgálatakor az alábbiakra kellett figyelemmel lenni. A bíróságnak a bizonyítékok között a szakvéleményt is értékelnie kell, ami - a szakértő alkalmazásának egyik feltételeként megállapított különleges szakértelem hiányára tekintettel - alapvetően a logika szabályainak való megfelelés, a belső koherencia és a per adataival való összhang vizsgálatára terjed ki. A szakvélemény aggályossága annak bizonyításra való alkalmatlanságát jelenti. Az aggályossági okokat és a kiküszöbölésük érdekében szükséges bírói intézkedéseket a Pp. 182. § (3) bekezdése határozza meg. A bíróság az érdemi döntését csak az aggálymentesnek tekinthető szakvéleményre alapíthatja.

- [41] A perben kirendelt szakértői intézmény által kiállított és az elsőfokú bíróság felhívására több ízben is kiegészített szakvélemény tekintetében az aggályossági okok egyike sem állt fenn. Az nem volt homályos, hiányos, önmagával, illetve a bizonyított tényekkel ellentétes, és a helyességéhez egyéb okból sem fért kétség. A kijelölt igazságügyi orvosszakértő és a különböző szakterületű, a szakértői vizsgálatba bevont szakkonzultánsok a kirendeléskor helyesen megfogalmazott valamennyi szakkérdésre és a felek észrevételeire is logikailag ellentmondásmentesen megindokolt választ adtak. A bíróságok a szakvélemény értékelését a korábbiakban említett szempontoknak megfelelően végezték el, és ennek alapján helyesen jutottak arra a következtetésre, hogy a szakvéleménynek a Pp. 182. § (3) bekezdésében foglalt további intézkedésre okot adó hibája nem volt, s így az új szakértő alperes által indítványozott kirendelésére sem volt szükség. Az alperes eltérő, a felülvizsgálati kérelemben is részletesen kifejtett szakmai álláspontja pedig önmagában a szakvéleményt nem tette aggályossá.
- [42] A diagnosztikai tévedés felróhatósága szempontjából lényeges szakértői megállapítások a következők voltak. A szakvélemény szerint a mellkassebésznek nem egy, hanem az elváltozás több területéből vett több mintát kellett volna fagyasztásos vizsgálatra küldenie, míg a patológusnak az alapfestésen kívül legalább még egy speciális (PAS) festést kellett volna alkalmaznia, és a kettő összehasonlításából megkísérelnie a biztos diagnózishoz jutást. A szakértő arra is utalt, hogy ha a téves diagnózis alapja a minta kivétele és szállítása során keletkező műtermék volt, akkor ez típushibának minősül, és a szövettani vizsgálatot végző orvos előtt is ismertnek kellett lennie, akinek ezt a bizonytalansági tényezőt az operáló orvosnak jeleznie kellett volna. Ezen túlmenően a szakvélemény tartalmazta, hogy a környező nyirokcsomókból történő mintavétel ténye, helye és száma sem tisztázható a dokumentumok alapján, ezért a műtét kiterjesztése nem volt szakmailag alátámasztva.
- [43] A fentiek figyelembevételével történt, okszerű bizonyítékmérlegelés megfelelt a Pp. 206. § (1) bekezdésében foglaltaknak, és a másodfokú bíróság - a felülvizsgálati kérelemben előadottakkal szemben - indokát adta annak is, hogy a szakvéleményt miért tekintette aggálymentesnek.
- [44] Mindezek miatt helytálló volt a bíróságoknak az az alperes részéről vitatott jogi következtetése, hogy az alperes a felperesek hozzátartozójának ellátása során nem az Eütv. 77. § (3) bekezdésében előírt elvárható gondossággal járt el a helyes diagnózis felállítása érdekében. A kimentés sikertelenségére tekintettel pedig helyesen állapították meg az alperes kártérítési felelősségének fennállását, a jogerős ítélet ezért a Ptk. 339. § (1) bekezdését sem sérti.
- [45] A felperesek a perindítás után elhunyt hozzátartozójuk nem vagyoni kártérítési igényét jogutódokként érvényesítették. A módosított keresetükben az alperest a hozzátartozójuk Eütv. 13. §-ában írt tájékoztatáshoz való jogának - egyúttal azon keresztül az önrendelkezési jogának - megsértése miatt 2.000.000 forint, az egészséghez fűződő személyiségi jogának megsértése miatt 5.000.000 forint nem vagyoni kártérítés és ezen összegek késedelmi kamatai megfizetésére kérték kötelezni. Ez azt jelentette, hogy - a hasonló tárgyú perekben rendhagyónak tekinthető módon - a különböző személyiségi jogsértésekre alapított nem vagyoni kártérítés megfizetése iránti kereseti kérelmek valódi tárgyi keresethalmazatot alkottak. Ebből viszont az következett, hogy e kereseti kérelmeket - a nem vagyoni hátrányokkal kapcsolatos tényállítások részbeni azonossága ellenére - önállóan kellett elbírálni.
- [46] Az elsőfokú bíróság az alperest a tájékoztatáshoz való jog megsértésére tekintettel 1.000.000 forint, az egészséghez fűződő jog sérelme miatt 4.500.000 forint nem vagyoni kártérítés megfizetésére

kötelezte. Ezt az elsőfokú ítéleti rendelkezést a másodfokú bíróság azzal az eltérő indokolással hagyta helyben, hogy a tájékoztatáshoz való jog megsértését - a korábbiakban már részletezettek szerint - nem tartotta megállapíthatónak, és érvelése szerint az alperes kártérítési felelőssége egyrészt az egészséghöz, másrészt az önrendelkezéshez való jog megsértésén alapult. A jogerős ítélet ebben a részében az alperes felülvizsgálati hivatkozásával szemben nem sértette a kérelemhez kötöttség elvét rögzítő Pp. 3. § (2) bekezdését. A másodfokú bíróság ugyanis helyesen a tájékoztatáshoz való jog és az önrendelkezéshez való jog szétválasztásának szükségességéből indult ki, és bár a tájékoztatáshoz való jog megsértését - az elsőfokú bírósággal ellentétben - nem állapította meg, az önrendelkezéshez való jog megsértésére is alapított keresetet részben teljesíthetőnek találta. Miután azonban a felülvizsgálat eredményeként a felperesek hozzátartozója önrendelkezéshez való jogának megsértését megállapítani nem lehetett, az ezzel összefüggő nem vagyoni kártérítési igény sem volt megalapozott.

- [47] Az egészséghöz fűződő személyiségi jog megsértése miatt megítélt nem vagyoni kártérítés összegének meghatározásakor az elsőfokú bíróság értékelte a felperesek hozzátartozóját az alperes által végzett műtéti beavatkozás következtében ért súlyos nem vagyoni hátrányokat. Ezzel kapcsolatban kiemelendő a szakértőnek az a megállapítása, hogy az eredetileg tervezett műtétnek nem lett volna befolyása a felperesek hozzátartozójának korábbi betegségei által meghatározott állapotára. Az elsőfokú bíróság ugyanakkor a szakvéleménynek megfelelően, helyesen rögzítette, hogy a gyomorcsomoklás végleges egészségkárosodást okozott, amelynek szükségszerűen megjelenő, a korábbi természetes okú betegségekre vissza nem vezethető, a szakvéleményben külön is részletezett következményei voltak. Ez a másodfokú bíróság által is okszerűnek minősített bizonyítékmérlegelés megfelelt a Pp. 206. § (1) és (3) bekezdésének, éppen ezért a 4.500.000 forint nem vagyoni kártérítés felülvizsgálati kérelemben kért leszállításának nem lehetett helye.
- [48] A Pp. 206. § (1) bekezdését sértő, nyilvánvalóan okszerűtlen bizonyítékmérlegelést a jogerős ítélet a megalapozottnak talált vagyoni kártérítési igények, az élelemfeljavítás és a ruházatcsere költsége tekintetében sem tartalmazott. A másodfokú bíróság mindkét követelés esetében figyelemmel volt a szakvéleményre, amely a szóban forgó kiadások indokoltságát alátámasztotta, míg az összecszerűségnél mérlegelési körébe vonta a felperesek és a perbeli jogelőd hozzátartozójuk egybehangzó tényállításait, és a csatolt okiratok (számlák) tartalmát is értékelte.
- [49] A Kúria a kifejtettekre figyelemmel, a Pp. 275. § (4) bekezdése alapján a jogerős ítéletet részben - az első- és másodfokú perköltség, a le nem rótt kereseti és fellebbezési illeték, valamint az állam által előlegezett költség viselésére is kiterjedően - hatályon kívül helyezte, az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatta, és az alperes által a felpereseknek egymás közt egyenlő arányban fizetendő marasztalás tökeösszegét 5.160.000 forintra leszállította azzal, hogy abból az alperes 4.500.000 forint után 2015. december 15-től köteles az elsőfokú bíróság ítéletében meghatározott mértékű késedelmi kamat megfizetésére. Egyebekben a per főtárgya tekintetében a jogerős ítéletet a Pp. 275. § (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

Záró rész

- [50] A Kúria a Pp. 270. § (1) bekezdése folytán alkalmazott Pp. 81. § (1) második mondata alapján, a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet (a továbbiakban: IM rendelet) 3. § (2) bekezdés a) pontjára és 4/A. § (1) bekezdésére tekintettel megállapította, hogy a felek az elsőfokú eljárásban felmerült - az alperes esetében az általános forgalmi adót is tartalmazó, míg a felperesek esetében anélküli ügyvédi munkadíjból álló - költségeiket maguk viselik. Ennek során figyelemmel volt arra, hogy a kereset leszállítása esetén a

pernyertesség és a pervesztesség arányát az eredeti kereseti követelés alapulvételével kell megállapítani, és a perköltség viselésének kérdésében annak figyelembevételével kell határozni, hogy a felperes a leszállított keresetrész vonatkozásában pervesztesnek minősül (Kúria Pfv.V.22.466/2016/14.). Emiatt a perértéknek az elsőfokú eljárás meghatározott legmagasabb összegét (9.357.400 forint) kellett alapul venni, és ehhez képest megállapítható volt, hogy a felek közel azonos arányban lettek pernyertesek, az általuk előlegezett költségek összege között pedig nem volt számottevő különbség.

- [51] A Kúria a felpereseknek - az általános forgalmi adót nem tartalmazó ügyvédi munkadíjból álló - személyenként 12.500 forint összegű másodfokú perköltségének és 49.000 forint összegű felülvizsgálati eljárási költségének megfizetésére az alperest a Pp. 270. § (1) bekezdése folytán alkalmazott Pp. 81. § (1) bekezdés első mondata alapján, az IM rendelet 3. § (5) bekezdésére figyelemmel kötelezte.
- [52] Az alperes az elsőfokú eljárásban az állam által előlegezett költségnek (szakértői díjnak) az állam javára való megfizetésére a költségmentesség bírósági eljárásban való alkalmazásáról szóló 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet (a továbbiakban: Kmr.) 13. § (2) bekezdése szerint köteles. A további állam által előlegezett költséget, a le nem rótt kereseti, fellebbezési és felülvizsgálati eljárási illetéket a felperesek teljes személyes költségmentességére és az alperes teljes személyes illetékmentességére [az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (a továbbiakban: Itv.) 5. § (1) bekezdés c) pontja] tekintettel, az Itv. 74. § (3) bekezdése folytán alkalmazott Kmr. 13. § (1) bekezdése és 14. §-a értelmében az állam viseli.
- [53] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet a Pp. 274. § (1) bekezdése szerint - az alperes kérelmére - tárgyaláson bírálta el.
- [54] Az ítélet elleni felülvizsgálatot a Pp. 271. § (1) bekezdésének e) pontja zárja ki.

Budapest, 2020. november 18.

Salamonné dr. Piltz Judit s.k. a tanács elnöke, Dr. Zumbók Péter s.k. előadó bíró, Dr. Farkas Antónia s.k. bíró

A kiadmány hitelül:

bíróági ügyintéző
HM